

РЕЙ БРЕДЪРИ ДЕНЯТ, В КОЙТО ЗАВАЛЯ НЕСПИРНО

Превод от английски: Лидия Цекова-Маринова, 1985

chitanka.info

Хотелът стърчеше подобно на кух, изсъхнал кокал под самия център на небето в пустинята, където слънцето напичаше покрива през целия ден. През цялата нощ споменът за слънцето витаеше във всяка стая като отблясъци от лумнал в гората огън. Тъй като светлината означаваше зной, дълго след здрач лампите в хотела оставаха незапалени. Обитателите му предпочитаха да се движат пипнешком из стаите в едно нескончаемо дирене на прохлада.

Тази вечер собственикът мистър Търл и неговите единствени наематели, мистър Смит и мистър Фримли, които приличаха по външност, а и излъчваха миризма на два стари дрипави листа изсушен тютюн, останаха до късно на дългата веранда. В своите поскърцащи, подрънкващи със звънчета люлеещи се столове те се задъхваха от горещия въздух, люшкаха се напред-назад в тъмното и така се опитваха да предизвикат малко ветрец.

— Мистър Търл... Не би ли било *наистина* прекрасно... Някой ден... да можехте да си купите... климатична инсталация...?

За миг, със затворени очи, мистър Търл престана да се люлее.

— Нямам пари за такива неща, мистър Смит.

Двамата стари наематели се изчервиха; през тези двадесет и една години досега те не бяха платили нито една от сметките си.

След продължителна пауза мистър Фримли въздъхна печално.

— Защо, защо просто не зарежем всичко, не си съберем багажа и не избягаме отук, защо не се преместим в някое свястно градче? И не престанем да се пържим и потим в тази жега?

— Та кой ще купи празен хотел в някакъв си запустял град — промълви тихо мистър Търл. — Не. Не, просто ще си седим тук и ще чакаме, че чакаме великата дата — 29 януари.

Постепенно и тримата спряха да се люлеят.

29 януари.

Единственият ден от цялата година, когато се заоблачаваше и валеше дъжд.

— Няма да чакаме дълго.

Мистър Смит погледна златния си часовник, който заблестя в дланта му досущ като топлата лятна луна.

— 29 януари ще настъпи само след два часа и девет минути. Но не виждам никакъв облак и на десет хиляди мили отук.

— Откакто съм се родил, на всеки 29 януари вали!

Мистър Търл замълча, сам изненадан от необичайно високия си тон.

— Но ако тази година завали един ден по-късно, не бих се разсърдил на всевишния.

Мистър Фримли преглътна с усилие и погледна от изток на запад, към хълмовете отвъд пустинята.

— Чудя се... дали златната треска ще подгони отново някого насам?

— Няма злато — забеляза мистър Смит. — И нещо повече, обзалагам се, че няма да има и дъжд. Няма да има дъжд нито утре, нито в по-други ден. Няма да има дъжд и до края на тази година.

Тримата старци седяха, втренчили поглед в огромната, огненожълта луна, която бе като пламтящо кълбо в пустото небе, високо над тях.

Дълго след това столовете печално заскърцаха отново.

Първите горещи утринни пориви на вятъра надиплиха страниците на календара като изсушена змийска кожа върху излющената хотелска стена.

Тримата мъже, нагласявайки тиранти върху мършавите си рамене, слязоха боси по стълбите, за да хвърлят поглед навън към идиотското небе.

— 29 януари...

— Няма капчица милост там.

— Рано е още.

— Но не и за мен.

Мистър Фримли се обърна и изчезна.

Отне му цели пет минути, за да се оправи по стълбите нагоре през задрямалите коридори до своето горещо, като току-що разпалена жарава легло.

По обяд мистър Търл надзърна вътре.

— Мистър Фримли...?

— Проклети пустинни кактуси, ето какво сме ние! — изрече задъхано мистър Фримли, като лежеше там, а лицето му изглеждаше така, сякаш всеки миг можеше да се разпадне на огнен прах върху голия дъсчен под.

— Но, по дяволите, дори и най-издръжливият кактус трябва да глътне поне капка вода, за да изкара още една година в тази проклета

пещ. Кълна се, че няма да се помръдна повече, ще лежа тук, докато умра, ако не чуя нищо друго, освен птичките да трополят там горе по онзи покрив!

— Молете се искрено и дръжте чадъра си под ръка — каза мистър Търл и се отдалечи на пръсти.

На здрачаване по хлътналия покрив се чу слабо барабанене.

Гласът на мистър Фримли пропя печално от леглото му:

— Мистър Търл, това не е дъжд! Това сте вие, пръскате с маркуча вода от кладенеца върху покрива! Благодаря ви за труда, но престанете вече!

Барабаненето престана. Откъм двора долу се чу въздишка.

Миг по-късно, когато се появи иззад ъгъла на хотела, мистър Търл видя как календарът излетя навън и падна в прахта.

— Проклет 29 януари! — извика един глас. — Още дванадесет месеца! Сега ще трябва да чакаме още цели дванадесет месеца!

Мистър Смит бе застанал на входната врата. Той пристъпи вътре, изнесе два овехтели куфара и ги стовари на верандата.

— Мистър Смит! — възкликна мистър Търл. — Не можете да си заминете така след тридесет години!

— Казват, че в Ирландия вали дъжд по двадесет дни в месеца — подчерта мистър Смит. — Ще си намеря работа там и ще ходя по улиците гологлав и с отворена уста.

— Не можете да заминете!

Мистър Търл полагаше отчаяни усилия да измисли нещо; той щракна с пръсти.

— Дължите ми девет хиляди долара наем!

Мистър Смит се стъписа, в очите му се четеше внезапна дълбока болка.

— Съжалявам.

Мистър Търл отмести поглед.

— Нямах предвид това. Вижте какво — заминете за Сиатъл. Там превалява почти всяка седмица. Ще ми платите, когато можете, а може и изобщо да не ми плащате. Но направете ми една услуга: почакайте до полунощ. Във всеки случай тогава поне е по-хладно. Ще си направите хубава среднощна разходка до града.

— Нищо няма да се случи до полунощ.

— Трябва да имате вяра. Когато нищо друго не ви е останало, трябва поне да вярвате, че нещо ще се случи. Просто постойте тук с мен, няма нужда да седате, само постойте тук и мислете за дъжда. Това е последното нещо, за което ви моля.

Внезапно малки вихрушки пясък се извиха нагоре и се изсипаха над пустинята. Мистър Смит огледа внимателно хоризонта, зад който потъваше слънцето.

— Какво да си мисля? Дъжд, о, дъжд, ела насам? Или нещо подобно?

— Каквото и да е. Каквото и да е!

Мистър Смит стоя дълго, без да помръдва, между своите два орфани куфара. Изминаха пет-шест минути. Не се чуваше никакъв друг звук, освен дишането на двамата мъже в надвисналия здрач.

И тогава, най-после, мистър Смит решително се наведе и сграбчи дръжките на куфарите.

Точно в този миг мистър Търл примига. Той се наведе напред и сложи ръка на ухото си.

Мистър Смит замръзна така, с ръце върху дръжките.

Далече откъм хълмовете се чу неясен шум, приглушен, колеблив тътен.

— Идва буря! — изхриптя мистър Търл.

Звукът се усили, някакво белезникаво облаче се надигна иззад хълмовете.

Мистър Смит цял се изправи на пръсти.

На горния етаж мистър Фримли се надигна в леглото си, сякаш внезапно бе възкръснал от гроба.

Очите на мистър Търл се разширяваха все повече и повече, за да обхванат онова, което идеше. Той бе вкопчил ръце в парапета на верандата, като капитан на някой за дълго попаднал в безветрие кораб, усетил първия полъх на тропическия бриз, ухаещ на лимон и на леденостудената бяла сърцевина на кокосов орех. Лекият ветрец галеше пресъхналите му ноздри, както каналите на нажежения до бяло комин.

— Ето! — извика мистър Търл. — Там!

И над последния хълм, разгърнал оперение от огнен прах, се появи облакът, тътенът, вихърът на бурята.

Първият автомобил, който минаваше от двадесет дни насам, полетя надолу по хълма през долината с писък, грохот и вой.

Мистър Търл не смееше да погледне към мистър Смит.

Мистър Смит вдигна очи, сетил се за мистър Фримли горе в стаята.

Застанал до прозореца, мистър Фримли надзърна долу и видя как автомобилът замря и сякаш издъхна пред хотела.

Защото звукът, който издаде, бе като сетна въздишка. Той бе изминал твърде дълъг път по блеснали асфалтови пътища, през солни равнини, изоставени преди десет милиона години от водата. Сега, с ресори, стърчащи като коси на канибал, с брезентов покрив — един огромен клепач, отнет, разплул се като ментова дъвка върху задната седалка, автомобилът, марка „Кисел“, модел 1924, потрепера за последен път и сякаш най-послед духът му излетя.

Възрастната жена на предната седалка изчака търпеливо, гледайки към тримата мъже и хотела, като че ли искаше да каже:

„Извинете ме, другарят ми е болен, познавам го отдавна, трябва да му помогна в последния му час.“

И просто си седеше в автомобила в очакване да секнат леките конвулсии и да настъпи пълното отпускане, което би означавало, че краят е дошъл. Тя поседя може би още почти половин минута след това, вслушвайки се в колата си, а лицето ѝ излъчваше такова спокойствие, че мистър Търл и мистър Смит бавно се наведоха към нея. Най-послед тя ги погледна с тъжна усмивка и вдигна ръката си.

Мистър Фримли се изненада, когато видя собствената си ръка да се протяга от прозореца горе и да ѝ махва в отговор.

Мистър Смит, който продължаваше да стои на верандата, измърмори:

— Странно. Не е буря. А аз не съм разочарован. Как така?

Но мистър Търл вече се спускаше по пътеката към колата.

— Помислихме, че сте... т.е....

Той млъкна.

— Казвам се Търл, Джо Търл.

Тя пое протегнатата ръка и го погледна със съвършено ясен, непомръкнал израз в светлосините си очи, които напомняха разтопения

на хиляди мили далеч сняг, изминал дълъг път, пречистен от вятъра и слънцето.

— Мис Бланш Хилгуд — каза тя тихо. — Завършила Гринил Колидж, неомъжена, преподавателка по музика, от тридесет години член на университетското певческо дружество и диригент на студентския оркестър в Грийн Сити — Айова, от двадесет години частна учителка по пиано, арфа и солфеж, отпреди месец в пенсия и сега, с цялото си имущество съм на път за Калифорния.

— Мис Хилгуд, струва ми се, че няма да можете да продължите по-нататък.

— Предчувствувах го.

Тя внимателно проследи с поглед двамата мъже, докато обиколиха и огледаха колата. Седеше нерешително, като дете в скута на страдация си от ревматизъм дядо.

— Нищо ли не можем да направим?

— Освен да измайсторим ограда от колелата, гонг за тържествено обявяване на вечеря от спирачните цилиндри, а от останалото ще стане чудесен алпинеум.

— Свършила ли е? — извика мистър Фримли от високото. — Искам да кажа, свършила ли е колата? Май наистина и аз го *усещам* оттук! Е, отдавна вече е време за вечеря.

Мистър Търл протегна ръка.

— Мис Хилгуд, пред вас е Хотелът на Пустинята, собственост на Джо Търл, отворен двадесет и шест часа в денонощието. Всякакви там скитници и страшилища по пътищата се умоляват да се регистрират, преди да се настанят. Ще ви осигурим безплатна нощувка, а на сутринта ще свалим нашия ффорд от подпорите и ще ви откараме до града.

Тя позволи да ѝ подадат ръка, за да излезе от колата. Машината простена, като че ли се противопоставяше на това, че отива. Жената внимателно затвори и вратата леко изщрака.

— Един приятел вече си е отишъл, но другият е все още с мен. Мистър Търл, бихте ли могли, моля ви, да я заведете някъде на закрито?

— Да я заведе ли, мадам? Но кого?

— Извинете ме, винаги мисля за вещите като за хора. Автомобилът беше като приятел, предполагам, защото ме водеше

навсякъде. Но арфата в такъв случай, не сте ли съгласен, за мен е приятелка.

Тя кимна към задната седалка. Там, насочен към небето, като извит нос на старинен кораб, изправен срещу вятъра, стоеше кожен калъф, който би стърчал над шофьор с всякакъв ръст, седнал на предната седалка, понесъл се сред покоя на пустинята или грохота на градския транспорт.

— Мистър Смит — каза мистър Търл, — помогнете ми.

Те развързаха огромния калъф и предпазливо го вдигнаха.

— Какво има там? — извика мистър Фримли отгоре.

Мистър Смит се препъна. Мис Хилгуд застина с отворена уста. Калъфът се разклати в ръцете на двамата мъже.

От вътрешността му глухо простенаха струни.

Мистър Фримли там горе чу. Този отговор му бе напълно достатъчен. С отворена уста той гледаше как жената, двамата мъже и тяхната приятелка в кутията, олюлявайки се, изчезват долу във входа.

— Внимавайте! — извика мистър Смит. — Някой глупак си е оставил багажа тук...

Той млъкна.

— Някой глупак ли? Но това съм аз!

Двамата мъже се спогледаха. От тях вече не се лееше пот. Отнейде бе излязъл ветрец, лек ветрец, който изду яките на ризите им и нежно обърна няколко листа от разпиления в прахоляка календар.

— Моят багаж... — повтори мистър Смит.

После всички влязоха вътре.

— Още вино, мис Хилгуд? От години не сме имали вино на масата.

— Съвсем мъничко, ако обичате.

Те седяха на светлината на една-единствена свещ, която превръщаше стаята в пещ и разпиляваше искри от сребърните прибори и красивите чинии, докато те разговаряха, отпиваха от топлото вино и се хранеха.

— Мис Хилгуд, разкажете още нещо за живота си.

— През целия си живот — продължи тя, — бях толкова заета с Бетховен, Бах и Брамс, че не забелязах кога съм станала на двадесет и

девет години. Следващия път, когато се озърнах, бях на четиридесет. Вчера — на седемдесет и една. О, имаше и мъже, но те се бяха отказали от пеенето на десетгодишна възраст, а от летенето — на дванадесет. Винаги съм си мислила, че сме създадени, за да летим, в един или друг смисъл, затова не можех да търпя тези мъже да се тътрят наоколо с всичкото желязо на земята в кръвта си. Никога не срещнах мъж, който да тежи по-малко от сто килограма. Човек можеше да ги чуе как се търкалят в черните си костюми като погребални катафалки.

— И вие избягахте?

— Само в мислите си, мистър Търл. Необходими ми бяха шестдесет години, за да скъсам окончателно. През всичкото това време се залавях с пикола, флейти и цигулки, защото, виждате ли, те създават поточета въздух, както поточетата и реките по земята. Аз поемах по течението на всеки приток, опитвах от свежия полъх на музиката на Хендел, та чак до цялостното творчество на Щраус. Дълъг беше пътят, който изминах, за да стигна дотук.

— Как се решихте накрая да напуснете? — попита мистър Смит.

— Огледах се миналата седмица и си казах: „Я погледни, та ти си летила сама! Нито един човек в целия Грийн Сити не го е грижа дали летиш и колко високо се издигаш.“ Неизменните: „Чудесно, Бланш“ или „Благодарим ви за концерта на приема, мис Х.“ Но в действителност никой не ме слушаше. А когато много отдавна говорех за Чикаго и Ню Йорк, хората ми се подиграваха и ми се смееха. „Защо да съм незначителна жаба в огромно блато, когато съм можела да бъда на почит в целия Грийн Сити?“ И така аз останах, докато хората, които ми даваха тези съвети, се преместиха или измряха, или пък и двете. Останалите имаха възък в ушите си. Едва миналата седмица се отърсих и си казах: „Почакай! Откога жабите имат крила?“

— И сега сте тръгнали на запад? — попита мистър Търл.

— Вероятно ще свиря в някой филм или пък в онзи оркестър под звездите. Но най-сетне трябва просто да посвиря някъде за някого, който ще ме чуе и наистина ще ме слуша...

Те седяха в топлия мрак. Тя се бе изчерпала, бе разказала вече всичко — глупаво или не — и тихичко се бе облегла назад в креслото си.

На горния етаж някой се закашля.

Мис Хилгуд чу и се изправи.

На мистър Фримли му бе необходим само миг, за да повдигне натежалите си клепачи и да различи фигурата на жената, която се наведе, за да остави подноса край разхвърляното му легло.

— За какво толкова разговаряте всички там долу?

— Ще се върна по-късно и ще ви разкажа дума по дума — каза мис Хилгуд. — Сега яжте. Салатата е чудесна.

Тя се обърна, за да излезе от стаята.

Той тутакси се обади:

— Ще останете ли?

Тя спря, вече пристъпила прага, и в тъмното се опита да различи израза върху потното му лице. Той от своя страна не можеше да види нито устата, нито очите ѝ. Тя остана още миг така мълчалива, после продължи надолу по стълбите.

— Сигурно не ме е чула — каза си мистър Фримли.

Но знаеше, че го е чула.

Долу мис Хилгуд прекоси хола и посегна към ключалките на изправения кожен калъф.

— Трябва да платя за вечерята.

— Но тя е за сметка на хотела — каза мистър Търл.

— Трябва да се отплатя — настоя тя и отвори калъфа.

Внезапно лумна златен блясък.

Двамата мъже се оживиха в креслата си. Те запримигнаха към дребната старица, застанала край огромния инструмент с форма на сърце, който се извисяваше над нея като бляскав пиедестал с изящно вплетени струни, а от върха му с кротки очи на газела ги гледаше ликът на гръцка богиня, спокойно, както ги гледаше и самата мис Хилгуд.

Двамата мъже си размениха светкавични погледи на върховна изненада, като че ли всеки от тях се бе досетил какво може да се случи по-нататък. Задъхани, те бързо прекосиха фойето и седнаха на самия край на горещото плюшено канапе, бършейки лицата си с подгизнали носни кърпи.

Мис Хилгуд издърпа един стол, седна, нежно облегна златната арфа върху рамото си и допря пръсти до струните.

Мистър Търл пое глътка нажежен въздух и зачака.

На верандата отвън откъм пустинята внезапно се изви вятър и разлюля столовете напред-назад като лодки в езеро нощем.

Мистър Фримли възнегодува от горния етаж:

— Какво става там долу?

И тогава мис Хилгуд размърда ръце.

Започна от изпъкналата част до рамото ѝ, продължи да движи пръстите си по простичката плетеница от струни към невиждащия, очарователен поглед на гръцката богиня върху нейния пиедестал и после обратно. След това за миг тя спря и остави звуците да се издигнат високо в нажежения въздух на фойето, да нахлуят в празните стаи.

Ако мистър Фримли е викал отгоре, никой не го е чул. Защото мистър Търл и мистър Смит бяха така вгълбени, скочили прави, уединени в сянката, че не чуваха нищо освен бурята в собствената си душа и ненадейния наплив на всички въздух в белите си дробове. С широко отворени очи, с увиснала уста, в състояние на пълна самозабрава, те се взираха в двете жени там — сляпата Муза, величествена върху своя златен пиедестал, и другата, притворила кротко очи, протегнала малките си ръце напред.

„Като момиче, помислиха си и двамата спонтанно, като малко момиченце, което протяга ръце навън през прозореца, за да докосне... какво? Но, разбира се, разбира се!

Да докосне дъжда!“

Ехото от първите звуци на проливния дъжд заглъхна нататък към далечни шосета и водосточни тръби.

Горе мистър Фримли се изправи в леглото си, сякаш му бяха извили ухото.

Мис Хилгуд продължи да свири.

Тя свиреше мелодия, която им бе свършено непозната, ала която бяха чували хиляди пъти през своя дълъг живот — думи, но не само думи, мелодия и не само мелодия. Тя свиреше и всеки път, когато пръстите ѝ помръдваха, ехото от барабаненето на дъжда отекваше из потъналия в мрак хотел. Той вливаше прохлада през отворените прозорци и мокреше напечения дъсчен под на верандата. Дъждът се лееше върху покрива, съскаше в нажежения пясък, изсипваше се върху ръждясалата кола, празната конюшня и изсъхналия кактус на двора. Той измиваше прозорците и слягаше прахта, пълнеше варелите за

дъждовна вода и спускаше върху вратите водни завеси от мънистени наниз, които сякаш биха се разтворили с нежно шумолене, ако някой минеше през тях. Но най-вече нежните капки и прохладата се изливаха върху мистър Смит и мистър Търл. Гальовният му допир ги караше изненадани да се свиват все повече и повече, докато отново седнаха. Непрестанното боцкане и шибане по лицата им ги накара да затворят очи и уста и да вдигнат ръце, за да се предпазят. После неусетно те бавно отметнаха глави назад и се оставиха дъждът да ги облива.

Ненадейният порой трая само минута, после отмина, докато пръстите се придвижваха надолу по струните, изтръгвайки няколко последни изблика, и секна.

Последният акорд увисна във въздуха като снимка на блеснала мълния, прекъснала полета на милиони капки вода. После мълнията угасна. Последните капки се изсипаха в тъмнината сред пълна тишина.

Все така със затворени очи мис Хилгуд отдръпна ръце от струните.

Мистър Търл и мистър Смит отвориха очи, за да погледнат тези две свръхестествени жени в срещуположния край на салона, преминали някак през дъжда, недокоснати от него и сухи.

Потрепераха. Наведоха се напред, като че ли искаха да кажат нещо. Изглеждаха безпомощни — не знаеха какво да сторят.

И тогава един-единствен звук високо над тях, някъде из коридорите на хотела, привлече вниманието им и им подсказа какво да направят.

Звукът долетя долу съвсем слаб, изпърха като уморена птица, която удря немошни криле.

Двамата мъже впериха поглед нагоре и се заслушаха.

Звукът идеше оттам.

В своята стая мистър Фримли аплодираше.

Изминаха пет секунди, докато мистър Търл проумее какво е това. После той смушка с лакът мистър Смит и сам започна да ръкопляска. Двамата мъже удряха ръцете си в могъщи експлозии. Ехото рикошираше край тях из стаите на хотела нагоре и надолу, разбиваше се в стени, огледала и прозорци, опитвайки се да си пробие път навън.

Сега мис Хилгуд отвори очи, като че ли тази нова буря бе я връхлетяла на открито и бе я заварила неподготвена.

Мъжете подеха свой собствен концерт. Те така пламенно удряха длани, като че ли ръцете им бяха пълни с фишеци, които възпламеняваха един в друг. Мистър Фримли крещеше. Никой не го чуваше. Ръцете полетяваха встрани, изгърмяваха силно една в друга отново и отново, докато пръстите се подуха, двамата старци останаха без въздух и най-последно отпуснаха ръце върху колената си, а сърцата им блъскаха лудо в гърдите.

Тогава много бавно мистър Смит се изправи и без да откъсва поглед от арфата, излезе навън и внесе куфарите. Той застана в подножието на стълбището и гледа дълго, дълго към мис Хилгуд. Погледна надолу към багажа ѝ, оставен там до първото стъпало. Отмести поглед от куфара към нея и вдигна въпросително вежди.

Мис Хилгуд погледна арфата, куфара си, мистър Търл и накрая мистър Смит.

Тя кимна веднъж.

Мистър Смит се наведе и със своя собствен багаж под едната си мишница и с нейния куфар в другата ръка той започна дългото, бавно изкачване нагоре по стълбите в прохладния мрак. Когато тръгна, мис Хилгуд отново облегна арфата на рамото си и дали тя засвири в такт с неговите стъпки, или пък той пристъпваше в такт с нейната музика, никой от тях не можеше да каже със сигурност.

По средата на стълбището мистър Смит срещна мистър Фримли, който бавно и предпазливо слизаше надолу в избелял халат.

Двамата застанаха там, загледани в самотния мъж в сянката в отсрещния край на салона и двете жени малко по-нататък — едва-едва доловимо движение и отблясък. И двамата бяха обладани от една и съща мисъл.

Звукът на арфата, звукът на прохладната вода, която се лее всяка нощ, всяка следваща нощ в техния живот след тази. Отсега нататък никога вече няма да поливат покрива с градинския маркуч. Само ще седят на верандата или ще лежат нощем в леглата си и ще слушат как вали... вали... вали...

Мистър Смит продължи нагоре по стълбището; мистър Фримли тръгна надолу.

Арфата, арфата. Слушайте, слушайте!

Петдесетте години суша свършиха.

Настъпи времето на проливните дъждове.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.